

TVRZ JAKO POMNÍK

Ruinu, která bývala středověkou tvrzí, se v Drslavicích nedaleko Prachatic pokouší zachránit šestatřicetiletý Zdeněk Švejda. Částečně tvrz zdědil, částečně koupil. "Otec se po roce 1989 chystal svůj restituční podíl prodat, ale já mu tehdy řekl: Kdybys ty chtěl po svém tátovi, aby tvrz neprodával, neudělal by to. A on mě poslechl," vzpomíná bývalý stihací pilot.

I když mu to všichni přátelé rozmlouvali, rozhodl se tvrz opravit vlastníma rukama.

"S manželkou jsme vyvezli ze sklepení metráky odpadu, na opravy jsme použili rodinné úspory a investujeme do nich všechno, co vyděláme. Samozřejmě také svůj volný čas," tvrdí muž, který obchoduje s textilem z druhé ruky. Náklady na rekonstrukci tvrze odha-

duje na 50 až 85 milionů korun, přičemž od státu zatím dostal 2,6 milionu korun.

Aby měl nárok na dotaci, vymyslel projekt středověkého hotelu. "Musíme dodržet všechny bezpeč-

nostní a hygienické předpisy, ale třeba ve sklepeních, kde bychom chtěli mít koně, budeme svítit loučemi. Personál bude stylově oblečen." S návratem investovaných peněz přitom Zde-

něk Švejda nepočítá: "Těší mě, že se na drslavicke tvrz zachovala románská okna. Když se mi podaří dokončit hrubou stavbu, budu mít pocit, že jsem po sobě něco zanechal."

úvěry se na ně poskytují? Památkáři přehled nemají, banky své informace tají. O venkovské zámky, které jim zbyly místo peněz, se však také nestarají. Buď se snaží s majitelem dohodnout o odložení splátek dluhu, nebo hledají jiné kupce.

JAK UHÁJIT HRAD

Ochránit zámky před spekulanty není vůbec jednoduché. Majitel, ať už je jím kdokoli, musí okresnímu úřadu ohlásit každou změnu vlastnictví, tedy i zamýšlený prodej. Stát má právo na přednostní koupi, jestliže se mu zacházení s památkou nezamlouvá. V praxi však své právo nevyužívá. Za prvé se mu nedostává peněz, za druhé se často o připravované transakci ani nedozví. Jen v málokterém okrese existuje o stavu a majitelích zámků dokonalý přehled.

"Nejlépe se může bránit obec, jestliže zámek prodává sama. Základem je dobrá smlouva, v které se kupující zaváže zámek třeba do pěti let opravit, využívat ho za konkrétním účelem a, dejme tomu, deset let jej neprodát. Když slib nedodrží, jsou tu sankce. Starostové je však ve smlouvách zapomínají vyčíslit, stejně jako specifikovat podmínky, za kterých mohou od obchodu odstoupit," říká Jarmila Radová ze Státního památkového ústavu. Většina v současné době uzavřených smluv je pro obec krajně nevýhodná. Místní občané pozdě narikají nad zdevastovanou dominantou města a litují, že zámek unáhleně prodali. Mohli jej dlouhodobě pronajmout třeba za nízké až symbolické nájemné, ale měli by jistotu, že nájemce nechce na památce pouze vydělat. Pokud v dalším kole zámek pro-

dává soukromník nebo organizace, na zájmech města už samozřejmě vůbec nezáleží.

Když už k takovému nevýhodnému prodeji dojde, zůstává jedinou pákou proti spekulujícím hradním či zámeckým pánům zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči a jeho novela z roku 1992. Podle ní může okresní úřad uložit vlastníkovi, pokud o památkově chráněný objekt nepečuje, pokutu. Občanovi až deset tisíc korun, firmě sto tisíc. U národních kulturních památek jde o sumy pětikrát vyšší. "Pokuty jsou nízké a neúčinné. Vlastník se totiž odvolá a čas běží. Neexistuje způsob, jak ho přinutit, aby se o svůj majetek staral. Stát může vyvlastnit jen národní kulturní památku. Pokud vím, stalo se tak jen jednou a ještě z jiného důvodu. Kdyby však i k vyvlastnění došlo, stát musí nalézt instituci,

kteřá pak zámek opraví. A to je ten největší problém," říká Aleš Krejčů, ředitel Památkového ústavu v Českých Budějovicích.

O tom, jak "účinná" je cesta pokut, svědčí případ zámku v Červené Řečici. Někdejší pelhřimovský ONV jej v prosinci 1989 bezplatně převedl na pražské družstvo Unimax. To se zavázalo, že obnoví celý areál včetně parku, v zámku vybuduje hotel a čtvrtinu jeho plochy zpřístupní veřejnosti. V roce 1992 Okresní úřad v Pelhřimově uložil družstvu stotisícovou pokutu za to, že se o kulturní památku nestará. Vlastník však dodnes nezaplátil a na zámku nic neopravil. Zato čerpá patnáctimilionový úvěr u banky.

"Je nám jasné, že když jde o miliony, jsou desetisícové pokuty směšné. V novele zákona o státní památkové péči proto